

Қарақалпақстан Республикасы
Мәлимлеме – кітапхана орайы

Мағлыұмат библиография хызметі

Атақлы жазыушы
қәм драматург
Жолмурза Аймурзаевтың тууылғанының
110 жыллығына

Әдебиятлардың усыныу дизиими

Нөкис – 2020ж

К И Р И С И Ў

Қарақалпақ халқының белгилі жазыушысы, қарақалпақ әдебиятының баслаушысы прозаик, шайыр хәм драматург Жолмурза Аймурзаев быйыл 110 жасқа толады. Мине усы мунәсибет пенен Республикамыздың барлық орынларында бул сәне кең түрде белгиленип атыр. Сондай – ақ бизиң Мәлимлеме - китапхана орайында да бир қанша ис илажлар исленип атыр. Мысал ушын атап өтетуғын болсақ әдебий хәм ушырасыу кешелери, китап көргизбелери шөлкемлестирилген. Мағлыұмат библиография хызмети тәренинен кең китап оқыушыларға, муғаллим, студент жасларға арнап әдебиятлардың усыныу дизимин дүзип отыр. Бул усыныу дизиим үш бөлимен ибарат.

1. Ж. Аймурзаевтың өмири хәм дөретиушилик хызмети хаққында.
2. Ж. Аймурзаевтың шығармалары.
3. Ж. Аймурзаев хәм оның шығармалары хаққында.

Ж. Аймурзаевтың өмири хәм дөретиушилик хызмети хаққында

Жолмурза Аймурзаев ХХ - әсирдеги қарақалпақ әдебиятының баслаушыларының, оның ири ўәкиллериниң бири, прозашы, шайыр, драматург.

Ж. Аймурзаев 1930 – жылы Шымбай районының аймағында туўылған. Ол ата – анасынан жаслай жетим қалып дәслеп интернатта (1922 – 1926жж.) тәрбияланған. 1926 – 1927 жыллары Шымбайдағы «Коммуна» мектебинде оқыйды. 1927 – 1932 жыллары Төрткулдеги педагогикалық техникумды питкерип Москвадағы А.В.Луначарский атындағы көркем өнер институтында оқып питкерип, соңынан 1942 - жылға шекем Қарақалпақстан Жазыушылар аўқамында жуўаплы хаткер болып ислейди.

Жазыушы Уллы Ўатандарлық урыс фронтына қатнасады, фронттан қайтқаннан кейин 1944 - 1951 - жыллары, 1958 - 1962 - жыллары Қарақалпақстан Жазыушылар аўқамының баслығы болып ислейди. 1963 – 72 - жыллар аралығында Өзбекстан хўжетли хәм илимий көпшилик фильмлер студиясының Қарақалпақстан филиалын басқарады.

Ж. Аймурзаев 1934 – жылдан Жазыушылар Аўқамының ағзасы.

Жазыушы өзиниң дөретиушилигин поэзиядан баслады, оның биринши қосығы 1927 - жылы баспа сөзде шықты. Сол жыллардың ишинде ол ең жақсы поэмалар болған «Гурес», «Гуресте жеңдик» шығармаларын дөретти, соның менен бирге драматургия тараўында 1933 – жылы «Хәкислилер», 1939 – жылы «Өз аяғы өзине» пьесаларын жазды хәм бул шығармалары сахнада қойылды. Ал 1940 – жылы Қарақалпақстан әдебияты хәм көркем өнери

журналының №3 - 5 санларында, 1941 – жылы № 1 санында жазыушының «Қуўат» деген повести басылып шықты.

Ж. Аймурзаев Уллы Ұатандарлық урыс жыллары «Мениң жолдасларым» поэмасын хәм «Коля», «Совет қызлары» «Арал қызлары», «Лейтенант Елмурат» пьесаларын жазды.

Жазыушы драматургтің «Айгул - Абат» (1946 - 1952), «Бердақ» (1958 - 1977), «Қәдирдан доктор» (1960), «Раўшан» (1956), «Шеберханның шырмауығы» (1964), «Бақыт булағы» (1967) атлы пьесалары театр сахнасында қойылды.

Ж. Аймурзаевтың проза тараўындағы бираз шығармалары әдебиятымыз тарийхында айрықша орын ийеледи. Оның «Келин гурриңи», «Әмиўдәрья бойында», «Қызкеткен», «Мухаббатым адамлар» атлы романлары көпшиликке жақыннан таныс. Жазыушы қарақалпақ әдебиятында биринши роман дәретиўшилердиң қатарына киреди.

Ж. Аймурзаев Қарақалпақстан (1974) хәм Өзбекстан (1981) халық жазыушысы, Өзбекстан көркем өнерине мийнети сиңген ғайраткер (1957) деген хурметли атақлардың ийеси. Ол «Айгул - Абат» пьесасы ушын Бердақ атындағы Қарақалпақстан Республикасы мәмлекетлик сыйлықтың лауреаты болды. Еки мәртебе Қарақалпақстан Жоқарғы Кеңесине депутат болып сайланды. «Мийнет Қызыл Байрақ», «Халықлар дослығы» үш мәртебе «Хұрмет белгиси» орденлери, Өзбекстан хәм Қарақалпақстан Жоқарғы Кеңесиниң хұрмет жарлықлары менен сыйлықланған.

Жазыушының бир қанша шығармалары көплеген тиллерде басылып шыққан.

Мине усындай қарақалпақ халқының уллы перзенти оның жазған шығармалары мәңги есте сақланып, әўладтан әўладқа мийрас болып өтип келебереди.

Жолмурза Аймурзаевтың шығармалары

Абадан: [гүрриң] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1945. – 13 июль.

Абадан: [поэма] // Совет Қарақалпақстаны. – 1957. – 17 апр.

Агроном қыз: [қосық] // Қызыл Қарақалпақстан. – 1955. – 20 март.

Айдын жолда: [таңлаўлы шығармалар]. – Нөкис: Қарақалпақстан мәмлекетлик баспасы, 1995. – 138 б.

Айдын жолда: [қосық] // Әмиўдәрья. – 1972. – №12. – Б. 33.

Айым Камалова: [поэма] // Совет Қарақалпақстаны. – 1960. – 27 март.

Алғыснама: [шыпакерлерге қосық] // Қарақалпақстан жаслары. – 1955. – 30 нояб.

Алтын термең; Досларым: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1944. – 20 окт.

Армоним йўк: [шеърлар] / А. Пулкан тарж. // Шарқ юлдузи. – 1981. – №8. – Б. 3.

Әжиниязтеклимиз. – Нөкис: «Қарақалпақстан», 1944. – 64 б.

Әмиўдәрья бойында: Роман. – Нөкис: ҚҚ МБ, 1958. – 44 б.

Бар жетимди алды жыйнап: [«Өзбекстан» поэмасынан үзинди] // Совет Қарақалпақстаны. – 1963. – 2 июнь.

Бахыт бәхәри: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1953. – 26 апр.

Башқуртстан сәлеми: [қосық] // Совет Қарақалпақстаны. – 1977. – 31 май.

Бәхәр қойнындағы қыз: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1945. – 23 апр.

Бәхәр сүйген яр: [қосық] // Әмиўдәрья. – 1985. – № 5. – Б.17.

Бит: [фельетон] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1944. – 28 май.

Бюрократ пенен бипарўа хәм бәхәр: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1954. – 20 апр.

Гулистан; Тәрийп: [қосық] // Совет Қарақалпақстаны. – 1978. – 1 май.

Ғарры менен инженер: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1952. – 7 сент.

Даңқ дослар: Қосықлар топламы. – Нөкис: Қарақалпақстан, 1954. – 43 б.

Дийхан, пахта, жаңғыр: [қосық] // Совет Қарақалпақстаны. – 1978. – 1 июль.

Дилбар: [қосық] // Совет Қарақалпақстаны. – 1979. – 9 дек.

Жайлаўда: [поэма] // Жас Ленинши. – 1954. – 14 сент.

Жаңға жыл : [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1945. – 1 янв.

Жаңға жыл сәлеми: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1954. – 1 янв.

Женгис пенен күт: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1943. – 21 дек.

Жетимнің жүрегі: (Өмирбаянлық повесть). – Нөкис: Қарақалпақстан, 1983. – 31б.

Жетимнің жүрегі: (Өмирбаянлық повесть). – Нөкис: Қарақалпақстан, 1967. – 210 б.

Жетимнің жүрегі: (Өмирбаянлық повесть). – Нөкис: Билим, 1993. – 156 б.

Жетпис тоғызыншы бәхәр: (Қосықлар хәм поэмалар). – Нөкис: Қарақалпақстан, 1989. – 64б

Жүз жасаған Төрткүлим: [қосық] // Әмиўдәрья. – 1976. – №8. – Б. 5.

Журек жолламасы: [қосық] // Әмиўдәрья. – 1987. – № 4. – Б. 18.

Мазмуны: Дослар ушын; Киятыр: Бахыт бар; Деймен; Елге арнайман; Шалқый бер; Ақлықларым, шаўлықларым; Ырзаман; Мениң Гулбәхәрим; Кәрўаны болар; Илди бир қақпан; Келгенинди кеширмеймен; Түсип қалды; Пал сатқан Палымбет; Баслық пенен дүканшы; Алып сатар.

Заман келди: [қосық] // Еркин Қарақалпақстан. – 1996. – 6 янв.

Инжинердің дәслепки адымы: [очерк] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1952. – 20 авг.

Келди күткен кунимиз: [қосық] // Әмиўдәрья. – 1988. – № 5. – Б. 7.

Келемен; Жулдызлар: [қосық] // Әмиўдәрья. – 1985. – № 8. – Б.3 – 7.

Киятыр: [қосық] // Совет Қарақалпақстаны. – 1976. – 8 апр.

Колхоз председатели: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1955. – 28 июнь.

Колхоз ҳаққында очерк: [қосық] // Совет Қарақалпақстаны. – 1959. – 9 авг.

Қос балдақлы Қосымбет: [баллда] // Совет Қарақалпақстаны. – 1985. – 26 апр.

Қара бултлар:[мемуар] // Әмиўдәрья. – 1993. – № 9. – Б. 3 – 36.

Қара көз: [поэма] // Жас Ленинши. – 1958. – 16 сент.

Қарақалпақта бир ана көрдим: [қосық] // Совет Қарақалпақстаны. – 1977. – 31май.

Қарындастың қанжары: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1943. – 23 нояб.

Қасым Әуезовқа: [қосық] // Әмиўдәрья. – 1988. – №11. – Б. 3 – 7.

Мазмуны: Болмас, болар; Анам – Аралым: Әўлады болар; Турар; Өмир сүрип өтейин; Кетипти; Мениң; Аман бол; Маған.

Қос балдақты Қосымбет: [баллада] // Совет Қарақалпақстаны. – 1985. – 26 апр.

Қосық // Қзыл Қарақалпақстан. – 1944. – 27 нояб.

Қурылыс қахарманлары: [поэмадан үзинди] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1952. – 19 февр.

Қыз кеткен. – Нөкис: Қарақалпақстан, 1972. – 295 б.

Лейтенант Грашенко: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1941. – 10 авг.

Мәртлик ҳаққында баллада // Жас Ленинши. – 1978. – 17 март.

Мәнзиллер: Роман. – Нөкис: Қарақалпақстан, 1991. – 260 б.

Меҳрибан Ұатан: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1953. – 3 нояб.

Муҳаббатым адамлар: (Сатиралық роман). – Нөкис: Қарақалпақстан. – 1978. – 195 б.

Наўрызнама: [қосық] // Еркин Қарақалпақстан. – 1992. – 24 март.

Өмир шайдасыман: (Қосықлар хәм поэмалар). – Нөкис: Қарақалпақстан. – 1986. – 152 б.

Пахта ашылды: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1956. – 27 авг.

Пахта териўши қыз бенен врач: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1956. – 5 сент.

Раўшанның тойында: [гүрриң] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1956. – 5 сент.

Сыыр саўдасы: [гүрриң] // Совет Қарақалпақстаны. – 1951. – 26 июль.

Сағындым: [қосық] // Еркін Қарақалпақстан. – 1992. – 23 май.

Мазмуны: Жоғалттым; Қосып баратыр; Арал әрманы.

Тарас Арал теңизінде // Жас Ленинши. – 1956. – 27 апр.

Тәбият шайыры: [Ж. Избасқановтың «Тулпар хаққында баллада» атлы қосықлар топламы хаққында] // Совет Қарақалпақстаны. – 1981. – 27 окт.

Темир жол: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1952. – 5 авг.

Тоғайдан ашылған танг жерде: [очерк] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1956. – 1 май.

Тунғыш тракторшы қыз: [поэма] // Әмиўдәрья. – 1977. – № 7. – Б.4 – 42.

Ўатаным: [қосық] // Әмиўдәрья. – 1972. – №8. – Б.3 – 4.

Мазмуны: Қыс көриниси; Жулдыздай ақ жәнўар.

Улым тыңла!: Қосықлар хәм поэмалар. – Нөкис: Қарақалпақстан, 1996. – 88 б.

Урыста болған дослар: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1956. – 15 сент.

Фанийла: [қосық] // Совет Қарақалпақстаны. – 1977. – 31 май.

Халық улы қаҳарман: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1944. – 17 сент.

Шайырлар дүньясы: (шайырлар хаққында) // Әмиўдәрья. – 1977. – № 6. – Б. 120 – 123.

Шопан қызы хаққында хақыйқатлық: [қосық] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1955. – 11 дек.

Шығармалары: I.T. – Нөкис: ҚҚМБ, 1961. – 408 б.

Шығармаларының еки томлығы. – Нөкис: Қарақалпақстан, 1980.

I.T. – 260 б.

II.T. – 236 б.

Шығармалары: Пьесалар. I.T. – Нөкис: ҚҚМБ, 1962. – 444 б.

Рус тилинде

Жизнь: (Стихотворение и поэмы) / пер. с каракал. – Нукус: Каракалпакстан, 1980. – 268 с.

Мой гость: [стихи] // Вести Каракалпакстана. – 1993. – 7 нояб.

Побелела моя голова: Солнце и цветы: Рубай: [стихи] // Вести Каракалпакстана. – 1996. – 6 янв.

Жолмурза Аймурзаев хэм оның шығармалары ҳаққында

Ахметов, С. Жолмурза Аймурзаевтың поэзиясы: (шайыр шығармаларының I томына кирис сөз). – Нөкис: Қарақалпакстан, 1961.

Ахметов, С. Халық сүйген жазыўшы: [Ж. Аймурзаевтың туўылғанының 75 жыллығы] // Әмиўдәрья. – 1985. – № 8. – Б. 103 – 105.

Ахметов, С. Үлкен жазыўшы, әдиўли устаз: [Ж. Аймурзаевтың туўылғанының 75 жыллығы] // Совет Қарақалпакстаны. – 1985. – 18 дек.

Әбдимуратов Т. Устазды еслесем: [Ж. Аймурзаев 90 жаста] // Еркин Қарақалпакстан. – 2000. – 14 сент.

Әдебий әнжуман: [Пайтахтымыздағы № 6 Бердақ атындағы орта мектепте Республикалық сыйлықтың лауреаты Ж. Аймурзаевтың туўылғанының 90 жыллығына бағышлаб әдебий әнжуман болып өтті] // Қарақалпакстан жаслары. – 2000. – 23 март.

Әдебият ақсақалы менен ушырасыў: [Өзбекстан хэм Қарақалпакстан халық жазыўшысы Ж. Аймурзаев 85 жасқа толығына Нөкис мед. училищесиниң жәмәәти менен ушырасыў] // Еркин Қарақалпакстан. – 1995. – 20 май.

Әдебиятымыз ақсақалына арналды: [Ж. Аймурзаев 85 жаста] // Еркин Қарақалпакстан. – 1996. – 9янв.

Байниязов Қ. Бир сўўреттиң тарийхы: [Ж. Аймурзаевтың жаслық жыллары ҳаққында] // Устаз. – 1999. – 14янв.

Дилмуратов Ж. Кеўли бәхәр Жолмурза аға: [Туўылғанына 85 жыл толыўы алдынан] // Еркин Қарақалпакстан. – 1995. – 30 дек.

Дилмуратов Ж. Қәдирдан ақсақал жазыушы еди: [Атақлы жазыушы Ж. Аймурзаев хақында] // Еркін Қарақалпақстан. – 1999. – 27 июль.

Жолмурза Аймурзаевтың юбилейи // Жас Ленинши. – 1981. – 1 янв.

Камалов Қ. ХХ – әсир қарақалпақ әдебиятындағы үлкен тулға: [Ж. Аймурзаевтың тууылғанының 90 жыллығына] // Қарақалпақстан жаслары. – 2000. – 25 апр.

Камалов Қ. «Мени еслеп жүрерсизлер...» [Ж. Аймурзаевтың тууылғанының 90 жыллығына] // Еркін Қарақалпақстан . – 2000. – 16 май., // Қарақалпақстан жаслары. – 2000. – 16 май.

Камалов Қ. ХХ әсир Қарақалпақ әдебиятындағы үлкен тулға: [Ж. Аймурзаевтың тууылғанының 90 жыллығына] // Қарақалпақстан жаслары. – 2000. – 25 апр.

Каримов К. Жолмурза ағаны еслеп...: [эссе] // Еркін Қарақалпақстан. – 2010. – 23 окт.

Қудайназаров М. Дәуір менен тең кәдем таслап: [Ж. Аймурзаевтың тууылғанының 85 жыллығы алдынан] // Қарақалпақстан жаслары. – 1995. – 17 авг.

Мәмбетназаров Ж., Төремуратов О. Айдын жолда: [Ж.Аймурзаевтың қосықлар топламы хақында] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1956. – 9 июнь.

Мәмбетниязов Қ. Қарақалпақ әдебиятының ири тулғасы: [Ж. Аймурзаевтың тууылғанының 90 жыллығына] // Еркін Қарақалпақстан. – 2000. – 21 сент.

Мәмбетниязов, Т. Ж. Аймурзаевтың урыс жылларындағы поэзиясы // Жас Ленинши. – 1986. – 20 июнь.

Мәмбетниязов, Т. Поэзия – турмыс, гүрес хәм талпыныу. – Нөкис: «Қарақалпақстан», 1993.

Мәмбетов К. Қарақалпақ әдебиятының ақсақалы: [Ж. Аймурзаев 85 жаста] // Еркін Қарақалпақстан. – 1996. – бянв.

Насруллаев, Ә. Елиу жыл ел хызметинде: [Ж. Аймурзаев хақында] // Әмиудәрья. – 1985. – № 8.

Ниетуллаев, С. Жолмурза Аймурзаевтың творчествосы хақында // Әмиудәрья. – 1962. – № 8.

Пахратдинов Ө. Дөретиўшилиқ мийнет ҳәмме ўақытларда мениң жолдасым болды: [Ж. Аймурзаевтың туўылғанының 85 жыллығы алдынан] // Қарақалпақстан жаслары. – 1995. – 13 июль.

Пахратдинов Ө. Жолмурза аға менен болған жигирма күн: [Ж. Аймурзаев ҳақында] // Еркін Қарақалпақстан. – 1995. – 27 май.

Пахратдинов Ө. Халық жазыўшысы менен болған сәўбет: [Ж. Аймурзаев 90 жаста] // Еркін Қарақалпақстан. – 2000. – 26 сент.

Пахратдинов Ө. Халық жазыўшысы менен сәўбет: [Ж. Аймурзаевтың туўылғанына 100 жыл] // Устаз ждолы. – 2010. – 10 июль.

Сулайманов О. Жетимнен жетилген талант ийеси: [Ж. Аймурзаевтың туўылғанына 100 жыл] // Еркін Қарақалпақстан. – 2010. – 13 апр.

Султанов А. Жолмурза аға ҳәм кино көркем өнери: [Ж. Аймурзаев 90 жаста] // Қарақалпақстан жаслары. – 2000. – 3 авг.

Тронов, Т. Бәхәр болса ғаңқылдасып ушар ғаз...: [Ж. Аймурзаев ҳақында] // Жас Ленинши. – 1961. – 28 февр.

Турсынов Б. Атақлы драматург Ж. Аймурзаевтың туўылғанына 70 жыл толыўы алдынан // Совет Қарақалпақстаны . – 1980. – 25 нояб.

Хожаниязов О. Шайыр – интеллигент: [Ж. Аймурзаев ҳақында] // Қзыл Қарақалпақстан. – 1956. – 11 окт.

Худайбергенов Ж. Сексенбес саратанның гуўасы болған шайыр: [Ж. Аймурзаев 85 жаста] // Еркін Қарақалпақстан. – 1995. – 15 июль.

Худайназаров М. Жазыўшының юбилейине арналды: [Ж. Аймурзаевтың 85 жасға толыўына] // Қарақалпақстан жаслары. – 1995. – 18 май.

Узақбергенова И. Шығармада заман шынлығы: (Ж. Аймурзаевтың «Жетимнің жүреги» повести ҳақында) // Мәденият ҳәм спорт. – 2011. – 5 февр.

Устазды еслесем: [Ж. Аймурзаев 90 жаста] // Еркін Қарақалпақстан. – 2000. – 14 сент.

Ёзувчи таваллудига бағишланди: [Ўзбекистон халқ ёзувчиси Жулмурза Оймурзаев 85 ёшга тўлди] // Халқ сўзи. – 1996. – 9 янв.

Юсупов, И. Устаз ҳаққинда сөз: [Ж. Аймурзаев 80 жаста] // Совет Қарақалпақстаны. – 1990. – 8 сент.

Рус тилинде

Указ Президиума Верховного Совета «О награждении Аймурзаева Д.М. Орденом «Знак почета» // Правда востока. – 1959. – 19 март.

Из пляды первопроходцев: [К 85 – летию Ж.Аймурзаеву] // Вести Каракалпақстана. – 1996. – 6 янв.

Леонтичев Ю. Молодость таланта: [К 60 – летию Дж. Аймурзаева] // Звезда Востока. – 1970. – № 1. – С. 183 –184.

Максетов К. Фольклорные мотивы в пьесе «Айгул - Абат». [А. Аймурзаева] // Амударья. – № 10. – С.106 –111.

Нарымбетов Ж. Зачинатель: [На встречу 85 – летию со дня рождения Ж. Аймурзаева] // Вести Каракалпақстана. – 1995. – 18 февр.

Насруллаев А. Драматургия Ж. Аймурзаева. – Нукус: Каракалпақстан, 1977. – 144 с.

Насруллаева З. Ровесник октября: [70 – летию Ж.Аймурзаева] // Советская Каракалпакия. – 1980. – 24дек.

Сколько воспитанников у писателя?: [К 80 – летию Ж. Аймурзаева] // Советская Каракалпакия. – 1990. – 30 марта.

Хасанова С., Кабулов Т. Старик и море: [Ж. Аймурзаеву 82 – года] // Народное слово. – 1992. – 11 дек.

Юбилей писателя. [К 85 – летию Ж.Аймурзаева] // Вести Каракалпақстана. – 1996. – 16 янв.

Дузген:

Мағлыұмат библиография хызмети баслығы:

Г. Аббазова

